

Sygn. akt III AUa 156/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 czerwca 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący sędzia Krzysztof Szewczak (spr.)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 15 czerwca 2022 r.

w L.

sprawy L. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji L. L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu

z dnia 27 grudnia 2021 r. sygn. akt VI U 779/21

oddala apelację

Krzysztof Szewczak

III AUa 156/22

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 lipca 2017 r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. przyznał L. L. emeryturę od dnia 1 marca 2020 r., tj. od dnia spełnienia wymaganych warunków. Wysokość emerytury w kwocie 330,48 zł ustalono zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W odwołaniu od tej decyzji L. L. domagał się jej zmiany poprzez przyznanie mu emerytury od dnia(...)tj. od daty osiągnięcia wieku emerytalnego, a nie jak wskazano w decyzji – od 1 marca 2020 r. Podniósł, że nie z własnej winy (kradzież dokumentów) nie mógł wcześniej dołączyć świadectwa pracy z (...) w W.. Dokumenty te otrzymał dopiero w dniu 21 czerwca 2021 r. i mógł ich złożyć w ZUS.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wnosił o jego oddalenie. Organ rentowy podniósł, że wniosek o emeryturę z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego ubezpieczony złożył w dniu 5 lipca 2021 r. Zaskarżoną decyzją organ rentowy przyznał emeryturę od dnia 1 marca 2020 r. na skutek złożenia przez wnioskodawcę oświadczenia w sprawie świadczenia długoterminowego dotyczącego przyznania/ponownego ustalenia wysokości/podjęcia wypłaty świadczenia – od dnia spełnienia warunków. W dniu 22 lipca 2021 r. wnioskodawca nadto złożył w ZUS zaświadczenie (...) potwierdzające okres zatrudnienia w (...) w W. od 17 maja 1977 r. do 7 czerwca 1979 r. W związku z powyższym organ rentowy wydał w dniu 27 sierpnia 2021 r. decyzję o przeliczeniu emerytury od dnia 1 marca 2020 r., w której uwzględnił w/w okres zatrudnienia i wynagrodzenia.

Wyrokiem z dnia 27 grudnia 2021 r. Sąd Okręgowy w Radomiu oddalił odwołanie.

W uzasadnieniu tego wyroku Sąd I instancji ustalił, że L. L., urodzony w dniu (...), złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddziale w R. w dniu 5 lipca 2021 r. wniosek o emeryturę wraz z oświadczeniem w sprawie świadczenia długoterminowego dotyczące przyznania/ponownego ustalenia wysokości/podjęcia wypłaty tego świadczenia – od dnia spełnienia warunków.

Decyzją z dnia 26 lipca 2021 r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. przyznał L. L. emeryturę od dnia 1 marca 2020 r., tj. od dnia spełnienia wymaganych warunków. Wysokość emerytury w kwocie 330,48 zł brutto miesięcznie ustalono zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W dniu 22 lipca 2021 r. wnioskodawca złożył w ZUS zaświadczenie(...) potwierdzające jego okres zatrudnienia w (...) S.A. w W. od 17 maja 1977 r. do 7 czerwca 1979 r.

W związku z powyższym organ rentowy decyzją z dnia 27 sierpnia 2021 r. przeliczył emeryturę L. L. od dnia 1 marca 2020 r., z uwzględnieniem przy tym w/w okresu zatrudnienia i wynagrodzenia, i wysokość emerytury ustalił na kwotę 502,23 zł brutto miesięcznie.

Sąd Okręgowy dalej wskazał, iż zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. 2021 r., poz. 291) prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa, a wypłaca się je poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu (art. 129 ust. 1 ostatnio powołanej ustawy). O ile zatem pierwszy z powołanych przepisów odnosi się do nabycia prawa do świadczenia, o tyle drugi dotyczy prawa do jego realizacji, samo bowiem abstrakcyjne spełnienie się przesłanek warunkujących prawo do świadczenia nie stanowi podstawy do jego wypłaty.

Stosownie zaś do art. 31zy⁽⁹⁾ ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. 2021 r., poz. 2095), zwanej dalej „ustawą o przeciwdziałaniu COVID-19” osobom, które w okresie 30 dni po ustaniu obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii związanych z COVID-19 zgłoszą wniosek o przyznanie, ponowne ustalenie wysokości lub podjęcie wypłaty emerytury, renty lub innego świadczenia o charakterze długoterminowym, do którego przyznania właściwy jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych, prawo do świadczenia, prawo do świadczenia w ponownie ustalonej wysokości lub wypłata świadczenia przysługuje, na ich żądanie wyrażone w formie oświadczenia, od dnia, w którym zostały spełnione warunki do przyznania, ponownego ustalenia wysokości lub podjęcia wypłaty świadczenia, nie wcześniej jednak niż od dnia 1 marca 2020 r.

Sąd Okręgowy uznał, że treść przytoczonych przepisów pozwala na sformułowanie wniosku, że uprawnienia do świadczeń długoterminowych powstają ex lege, a o terminie wypłaty świadczenia co do zasady decyduje data złożenia wniosku. Innymi słowy, określonej osobie przysługuje świadczenie z ubezpieczenia społecznego ustalone w decyzji mającej charakter deklaratoryjnej od dnia złożenia stosownego wniosku.

W przypadku wnioskodawcy emerytura przysługiwałaby mu od miesiąca złożenia wniosku, tj. od lipca 2021 r., jednak z uwagi na złożenie przez niego oświadczenia w sprawie świadczenia długoterminowego dotyczącego przyznania/ponownego ustalenia wysokości/podjęcia wypłaty świadczenia – od dnia spełnienia warunków, w myśl art. 31zy⁽⁹⁾ ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu COVID-19, w którym przewidziano wyjątek od zasady określonej w art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, podjęcie wypłaty mogło nastąpić nie wcześniej niż od 1 marca 2020 r.

W realiach niniejszej sprawy – rozpoznając wniosek odwołującego z dnia 5 lipca 2021 r. – organ rentowy decyzją z dnia 26 lipca 2021 r. przyznał mu prawo do emerytury od dnia 1 marca 2020 r., tj. zgodnie z regulacją przewidzianą w art. 313y⁽⁹⁾ ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu COVID-19.

Niezależnie od okoliczności towarzyszących pozyskiwaniu przez L. L. stosowanych zaświadczeń potwierdzających okresy jego zatrudnienia, organ rentowy nie mógł przyznać mu świadczenia od dnia osiągnięcia przez niego wieku emerytalnego, tj. od dnia (...)bowiem świadczenie wypłaca się nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Do wniosku w sprawie przyznania świadczeń powinny być dołączone dowody uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokości, określone w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego (art. 116 ust. 5 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). W związku z tym, że L. L. do wniosku o emeryturę nie załączył stosownych dokumentów potwierdzających okresy zatrudnienia i wysokość wynagrodzenia za pracę, organ nie mógł przyznać mu świadczenia od daty wcześniejszej niż po złożeniu stosownych dokumentów.

Organ rentowy zatem prawidłowo przyznał prawo do emerytury od dnia 1 marca 2020 r. Przedłożenie zaś przez wnioskodawcę nowego dowodu w postaci zaświadczenia (...) spowodowało wydanie nowej decyzji z dnia 27 sierpnia 2021 r. uwzględniającej wskazany w zaświadczeniu okres zatrudnienia i przeliczenie emerytury od dnia 1 marca 2020 r.

Sąd Okręgowy jeszcze raz podkreślił, że zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa, albowiem prawo do świadczenia powstaje ex lege (a nie z mocy decyzji organu rentowego) w dniu spełnienia ustawowych warunków, poza wyjątkiem przewidzianym w ust. 2 tego artykułu (w sprawie niniejszej nieistotnym). Samo spełnienie warunków wymaganych do nabycia prawa do świadczenia nie rodzi jednak po stronie organu rentowego zobowiązania z tytułu powstałego świadczenia, gdyż zależy to od złożenia przez zainteresowanego stosownego wniosku. Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odróżnia bowiem moment powstania prawa (spełnienie warunków – art. 100) od momentu wypłaty świadczenia (nie wcześniej niż od miesiąca zgłoszenia wniosku lub wydania decyzji z urzędu – art. 129 ust. 1). Ogólną zasadą prawa ubezpieczeń społecznych jest bowiem wypłata świadczenia na wniosek zainteresowanego, poczynając od dnia powstania prawa do emerytury/renty (spełnienia ustawowych warunków), lecz nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o świadczenie. Istotna jest zatem data wystąpienia z wnioskiem o ustalenie prawa do świadczenia. Przy czym, stosownie do art. 116 ust. 5 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, do wniosku w sprawie przyznania świadczeń powinny być dołączone dowody uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokość. Oznacza to, że ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa na wnioskodawcy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2001 r., II UKN 297/00 – OSNP 2002, nr 23, poz. 577).

Mając to wszystko na uwadze Sąd Okręgowy oddalił odwołanie.

Apelację od tego wyroku wniósł ubezpieczony L. L.. Zaskarżając wyrok Sądu I instancji w całości, apelant zarzucił mu:

- 1/ błąd w ustaleniach faktycznych poprzez nieuwzględnienie rzeczywistej daty uzyskania przez wnioskodawcę wieku emerytalnego i nieprzyznanie z tym dniem emerytury, tj. od dnia (...);
- 2/ niewłaściwą interpretację przepisów emerytalnych, w tym art. 100 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i nieprzyznanie emerytury od daty uzyskania (nabycia) uprawnień emerytalnych.

W konsekwencji tych zarzutów apelant wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyznanie mu emerytury od dnia (...), ewentualnie o uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wnosił o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie, ponieważ nie zostały w niej przedstawione zarzuty skutkujące zmianą lub uchynieniem zaskarżonego wyroku.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne, zarówno poczynione przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne, jak i rozważania prawne zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, czyniąc je, stosownie do art. 387 § 2¹ k.p.c., podstawą własnego rozstrzygnięcia, wobec czego zbędne jest ponowne ich przedstawianie.

Przedstawiony w apelacji zarzut błędnych ustaleń faktycznych poprzez nieuwzględnienie rzeczywistej daty osiągnięcia przez wnioskodawcę wieku emerytalnego i nieprzyznanie emerytury od tej daty, tj. od dnia (...), należało uznać za całkowicie chybiony. Sąd I instancji, wbrew odmiennemu zapatrywaniu wyrażonemu w apelacji, opierając się na całokształcie zebranego w sprawie niniejszej materiału dowodowego, który należy rozważyć i przedstawić jego ocenę nie nasuwającą żadnych zastrzeżeń, prawidłowo ustalił datę osiągnięcia przez L. L. wieku emerytalnego, tj. (...), co wyraźnie zaznaczył w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Nietrafny okazał się również przedstawiony w apelacji zarzut naruszenia art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 504), który stanowi, że prawo do świadczeń określonych w tej ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa, ponieważ do urzeczywistnienia i konkretyzacji prawa i/lub wysokości świadczenia wymagany jest wniosek zainteresowanego, o którym mowa w art. 116 ust. 1 tej ustawy, niezbędny do ustalenia prawa do świadczeń określonych w ustawie. Świadczenia te wypłaca się bowiem poczynając od dnia powstania prawa do wnioskowanego świadczenia, jednak nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu (art. 129 ust. 1 ostatnio powołanej ustawy). Taki stan rzeczy oznacza, że wprawdzie prawo do świadczenia powstaje z mocy prawa z dniem spełnienia wszystkich przesłanek wymaganych do jego nabycia, ale niezbędne jest także potwierdzenie tego prawa w celu uruchomienia wypłaty ustalonego świadczenia w określonej wysokości, które wymaga złożenia stosownego wniosku i jego rozpoznania w stanie prawnym adekwatnym dla jego oceny. Inaczej rzecz ujmując, bez złożenia wymaganego wniosku o ustalenie, tj. potwierdzenie przesłanek w tym przypadku nabycia prawa do emerytury nie zostanie ono urzeczywistnione jako świadczenie przysługujące w określonej wysokości od konkretnie oznaczonego miesiąca. Oznacza to, że wniosek o emeryturę, o którym mowa w art. 116 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, stanowi warunek konieczny dopełnienia, urzeczywistnienia i konkretyzacji emerytury przysługującej z mocy prawa.

Rozpoznanie wniosku o ustalenie prawa do emerytury wymaga potwierdzenia tego prawa oraz jego wysokości według stanu prawnego obowiązującego w dacie złożenia wniosku (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2017 r., III UZP 6/17 – OSNP 2018, nr 3, poz. 34 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 kwietnia 2016 r., II UK 78/15 – OSNP 2017, nr 11, poz. 151; z dnia 12 września 2017 r., II UK 381/16 – LEX nr 2376896; z dnia 13 czerwca 2018 r., III UK 90/17 – LEX nr 2511944).

Trafnie Sąd I instancji zwrócił uwagę na to, że należy odróżnić nabycie prawa do świadczenia od prawa do jego wypłaty, ponieważ są to instytucje regulowane odrębnymi przepisami, mające różne znaczenie w obrocie prawnym. O nabyciu prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, o czym była już wyżej mowa, stanowi przepis art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przewidujący powstanie prawa do świadczeń z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa, natomiast o wypłacie świadczenia stanowi art. 129 ust. 1 ostatnio powołanej ustawy, nakazujący wypłacanie świadczenia od dnia powstania prawa do niego, ale nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym złożono wniosek. Istnienie zatem prawa do świadczenia, związanego ze spełnieniem ustawowych warunków nabycia tego prawa, nie można utożsamiać z przyznaniem (i wypłatą) świadczenia. Przyznaniem świadczenia jest bowiem ustalenie prawa do jego pobierania, a więc wypłaty (por.

uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 1989 r., III UZP 11/89 – OSNCP 1990, z. 6, poz. 72 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 1988 r., III UZP 22/88 – OSNCP 1989, z. 12, poz. 194).

W tym miejscu należy więc z całą mocą podkreślić, że samo ustalenie prawa do określonego świadczenia np. emerytury, przez stwierdzenie spełnienia jego warunków, nie odpowiada przyznaniu świadczenia.

Sąd Apelacyjny podziela pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2017 r., II UK 377/16 (LEX nr 2376895), że ustalenie prawa do świadczenia przez stwierdzenie spełnienia jego warunków nie odpowiada przyznaniu świadczenia. Jeżeli zatem przesłanki uprawniające do świadczenia zostały spełnione przed datą złożenia wniosku o to świadczenie, to jego przyznanie nie może nastąpić wcześniej niż od miesiąca, w którym ten wniosek zgłoszono (por. także wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 kwietnia 2015 r., I UK 329/14 – LEX nr 1731106 oraz z dnia 24 listopada 2016 r., I UK 407/15 – LEX nr 2191445).

Treść przepisów art. 116 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 33 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. 2011 r., Nr 237, poz. 1412) nie pozostawia wątpliwości, że przedmiotem postępowania wszczętego przed organem rentowym na podstawie wniosku o emeryturę jest przyznanie tego świadczenia. Organ rentowy w drodze przesłanki ustala datę powstania prawa do danego świadczenia. Mając na uwadze, że w sprawie z odwołania od decyzji organu rentowego jej treść wyznacza przedmiot i zakres rozpoznania oraz orzeczenia sądu (por. wyrok Sądu Najwyższego: z dnia 6 września 2000 r., II UKN 685/99 – OSNP 2000, nr 5, poz. 121 oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99 – OSNP 2000, nr 15, poz. 601; z dnia 13 października 2009 r., II UK 234/08 – LEX nr 553692 oraz z dnia 2 marca 2011 r., II UZ 1/11 – LEX nr 844747), ostatnia uwaga dotycząca przyznania świadczenia ma zastosowanie również w postępowaniu sądowym. Sąd Okręgowy prawidłowo zatem ustalił w drodze przesłanki, że L. L. warunki prawa do emerytury spełnił wraz z osiągnięciem wieku emerytalnego, tj. z dniem (...). Wniosek o przyznanie emerytury złożył jednak dopiero w dniu 5 lipca 2021 r., a więc przeszło 3 lata po osiągnięciu wieku emerytalnego. W tej sytuacji niemożliwe było przyznanie wnioskodawcy emerytury od osiągnięcia przez niego wieku emerytalnego, t.j. od dnia (...), ponieważ stanowczo sprzeciwiał się temu powołany wyżej przepis art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z tym ostatnim przepisem wnioskodawcy przysługuje prawo do wypłaty emerytury od miesiąca, w którym został złożony wniosek o to świadczenia, tj. od lipca 2021 r. Powołany przez Sąd I instancji przepis art. 31zy⁽⁹⁾ ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. 2021 r., poz. 2095 ze zm.) pozwalał jednak na ustalenie korzystniejszej dla wnioskodawcy daty wypłaty emerytury, tj. od dnia 1 marca 2020 r.

Zaskarżony wyrok odpowiada więc prawu, a apelacja jako całkowicie bezzasadna podlegała oddaleniu, czemu Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., dał wyraz w sentencji wyroku.